

ESPOON KULTTUURIYMPÄRISTÖOHJELMA ESKO

Lukijalle

Espoon kulttuuriympäristöohjelma ESKO on syntynyt monialaisena Espoon kaupungin kulttuuriympäristöviranomaisten ja -asiantuntijoiden yhteistyöprojektina lisäämään tietoa Espoon kulttuuriympäristöstä ja kartoittamaan käytössä olevia kulttuuriympäristötoimenpiteitä. ESKO perustuu Espoo-tarinaa, KulttuuriEspoo2030-ohjelmaan ja Kestävä Espoo -tavoitteisiin. Projektin päätavoitteena oli laatia linjaukset ja toimenpiteet tulevalle toiminnalle kulttuuriympäristöihin liittyvän hyvinvoinnin lisäämiseksi. Kulttuuriympäristöohjelman avulla on mahdollista vahvistaa kulttuuriympäristön arvostusta ja paikallisidentiteettiä sekä jakaa tietoa espoolaisista kulttuuriympäristöistä. Ohjelma on voimassa vuoden 2025 loppuun, jonka jälkeen sen tulokset analysoidaan ja tehdään päätökset toimenpiteiden jatkamisesta seuraavalle valtuustokaudelle.

ESKO-kulttuuriympäristöohjelma nojaa kestävän kehityksen periaatteisiin niin paikallisesta kuin maailmanlaajuisesta näkökulmasta. Ohjelman tavoitteena on lisätä yhteistyötä kaupunkilaisten ja kaupungin asiantuntijoiden välillä, kannustaa kaupunkilaisia omaehtoiseen lähiympäristönsä vaalimiseen sekä luonnonympäristön että kulttuuriympäristön näkökulmasta ja sujuvoittaa myös kulttuuriympäristöviranomaisten yhteistyötä. Tiedon avaaminen ja avoimuus sekä yhteistyö ja osallisuus vahvistavat kulttuuriympäristön merkitystä ja edesauttavat kulttuuriympäristöjen tunnettuutta ja tunnistettavuutta. Kulttuuriympäristötyötä tehdään nykyhetkessä kestävän tulevaisuuden puolesta.

Kaikki rakennetut ympäristöt ovat osa kulttuuriympäristöä, olipa kyseessä esihistoriallinen asuinpaikka tai oman aikamme kauppakeskus tai jotakin siltä väliltä. Ihminen on aina rakentanut ja muokannut ympäristöään. Jatkuvuus ja muutos ovat aina läsnä puhuttaessa kulttuuriympäristöstä. Niinpä tärkeä kysymys kuuluu, kuinka löytää tasapaino niiden välillä ja ottaa samalla huomioon monet kaupunkikehitykseen vaikuttavat trendit, ilmiöt, toiveet ja paineet. Espoon kulttuuriympäristöohjelman tehtävä on tarjota tarpeen mukaan päivitettävä työkalupakki kaupunkilaisten, asiantuntijoiden ja viranomaisten yhteistyötä varten, jotta Espoon kulttuuriympäristö voisi tarjota kaikille espoolaisille hyvinvoinnin lähteen.

ESKO-työryhmässä työskentelivät ja asiantuntemustaan jakoivat vuosina 2018–2022:

Paula Kangasperko, Heidi Ahlgren, Mirikka Katajamäki, Marie Nyman, Meiri Siivola, kaupunkisuunnittelukeskus

Tryggve Gestrin, Sanna Granbacka, Heli Haavisto, Maarit Henttonen, Riitta Kela, Titta Lehtola, Kirsi Ojala, Marja Pitkämäki (ent. Sahlberg), Eetu Sorvali, Sanna Valoranta-Saltikoff, Tiina Hero, Helena Heikkilä, Jyri Vilja, Sarianna Visuri, KAMU Espoon kaupunginmuseumo

Katrin Aia, Leena Jaskanen, Solja Mäkelä, Riikka Rautia, Christel Schalin, ympäristö- ja rakennusvalvontakeskus

Vesa Ahlqvist, Mirja Metsälä, Leena Ihalainen, kaupunkitekniikan keskus

Pia Aaltonen, Juha Iivanainen, Yrjö Sinkkonen, Arja Törmä, Tilapalvelut-liikelaitos

Erkko Helin, Yrjö Sinkkonen, Sivistystoimi

Arvokkaita kommentteja ohjelmatyöhön antoivat kaupunkisuunnittelujohtaja Torsti Hokkanen, Kaupunkiympäristö (kyt) esikunta projektijohtaja Hilikka Julkunen, Tilapalvelut-liikelaitoksen toimitusjohtaja Maija Lehtinen, kaupunkitekniikan johtaja Harri Tanska, ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksen johtaja Pasi Timo ja kulttuurijohtaja Susanna Tommila.

Kiitos kaikille projektissa vaikuttaneille, Espoon kulttuuriympäristöohjelma ESKO on yhteistyön tulos.

JOHDANTO

Mikä on kulttuuriympäristö?

Kulttuuriympäristöksi kutsutaan ihmisen muovaamaa ympäristöä, jossa näkyy luonnon ja ihmisen vuorovaikutus kerrostumina eri aikakausilta. Useimmiten kulttuuriympäristö määritellään näkyvien ihmisen toiminnan merkkien avulla. Näin ollen esimerkiksi rakennukset, esihistorialliset asuinpaikat ja peltoaukeat on helppo mieltää kulttuuriympäristöiksi. Ne edustavat myös kolmea kulttuuriympäristön osatekijää, jotka ovat *rakennettu ympäristö*, *arkeologinen kulttuuriperintö* sekä *kulttuurimaisema*. Kulttuuriympäristö on usean osatekijän muodostama kerroksellinen kokonaisuus. Maankäyttöä (uuden rakentaminen, vanhan muuttaminen) suunniteltaessa on otettava huomioon olemassa oleva ympäristö ja sen monet merkitykset kokonaisuutena.

Rajanveto kulttuuriympäristön ja luonnonympäristön välillä ei aina ole kovinkaan helppoa, eikä edes välttämätöntä. Esimerkiksi suurin osa maamme metsämaasta on hoidettua, vaikka se helposti voidaan käsittää luonnonomaiseksi. Laajasti määriteltynä kaikki ympärillämme oleva on kulttuuriympäristöä. Maapallolla ei liene enää kolkkaa, jonne ihmisen vaikutus ei ulottuisi.

Mikä on kulttuuriympäristöohjelma?

Kulttuuriympäristöohjelma on työkalu Espoon kaupungissa kulttuuriympäristötyötä tekeville ja kulttuuriympäristöjä vaaliville ja niistä kiinnostuneilla kaupungin asukkaille. Se linjaa, kuinka ympäristön ominaispiirteitä tunnistetaan, säilytetään ja hyödynnetään kaupunkilaisten hyvinvoinnin lisäämiseksi ja paikkaan liittyvän kuuluvuuden tunteen vahvistamiseksi. Ohjelman avulla kaupunkia kehitetään kestävästi ja siinä tiivistyy yhteinen tahtotila ja yhteiset tavoitteet kulttuuriympäristötyön sujuvoittamiseksi ja kulttuuriympäristön tunnettuuden ja tunnistettavuuden vahvistamiseksi.

Kulttuuriympäristöohjelma on asukkaiden, yhteisöjen, viranomaisten ja elinkeinoelämän yhteistyönä tekemä linjaus kulttuuriympäristön hoidosta ja hyödyntämisestä. Sen linjauksiin liittyvät toimenpiteet ovat tietoa kokoavia, tiedon saavutettavuutta parantavia ja nykypäivän kulttuuri- ja luonnonympäristön kehityshistoriaa avaavia. Linjaukset ohjaavat kohteiden hoitoa, sen toimenpiteisiin on kirjattu tavoite viranomaisyhteistyön vahvistamista tiedonvälityksen ja vuorovaikutuksen lisäämisen keinoin.

Voit lukea lisää espoolaisista kulttuuriympäristöistä <https://www.espoo.fi/fi/espoo-kulttuuriymparisto>

1. Espoon kulttuuriympäristöohjelma ESKO on yhteistyön tulos

Espoon kulttuuriympäristöohjelma syntyi KAMU Espoon kaupunginmuseon johtamana koko Espoon kaupungin kattavana monialaisena yhteistyöprojektina vuosina 2018–2022. Projektin aikana järjestettiin Kaikkein aikojen Espoo -kysely (2018), ESKO-kulttuuriympäristöseminaari (2019), Espoon helmet -luentosarja (2020) ja Mullankaivajat-projekti Karhusuon koulun kanssa (2021) ja Osallistava nykydokumentointi ja kuratointi -pilotti Kungsgårdensskolanin viidennen luokan kanssa (2021–2022). Lisäksi KAMU Espoon kaupunginmuseon näyttelytoiminta keskittyi kulttuuriympäristöteemaan projektivuosina.

Kulttuuriympäristöohjelmaa työstettiin vaiheittain. Ohjelmatyötä pohjustettiin KAMU Espoon kaupunginmuseon ja kaupunkisuunnittelukeskuksen toteuttamalla ja asukkaille suunnatulla Kaikkien aikojen Espoo -kulttuuriympäristökyselyllä vuonna 2018. Kysely-projektissa työskenteli FM Pihla Sillanpää.

Kyselyssä kartoitettiin espoolaisille tärkeitä kulttuuriympäristöjä. Vuosina 2019–2020 toteutettiin ensimmäinen linjauksia ja toimenpiteitä pohjustava työpaja, aloitettiin Adoptoi monumentti – ohjelma ja kirjoitettiin tietotekstejä Espoon kulttuuriympäristöstä, joita hyödynnettiin Espoon kulttuuriympäristö -verkkosivuilla. Verkkosivut avautuivat vuonna 2022.

Tärkeimmäksi tekijäksi Espoon kulttuuriympäristöohjelmassa voidaan kuitenkin nostaa läpi projektin jatkunut kaupungin kulttuuriympäristötyötä tekevien viranomaisten ja asiantuntijoiden yhteistyön monialainen kehittäminen, vaikka yhteistyötä oli tehty myös aiemmin. Ohjelman käytännön työstämisestä vastasi ESKO-työryhmä, jossa oli osin vaihtuvia edustajia KAMU Espoon kaupunginmuseosta, kaupunkisuunnittelukeskuksesta, kaupunkitekniikan keskuksesta, Tilapalvelut-liikelaitoksesta, ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksesta sekä kasvun ja oppimisen toimialasta (aiemmin sivistystoimi). Ryhmä oli keskeisessä roolissa sekä ohjelman suunnittelussa että varsinaisessa linjausten ja niihin liittyvien toimenpiteiden muotoilussa koko projektin ajan. Lisäksi ryhmä kiinnitti huomiota tiedonvälityksen sujuvoittamiseen eri toimijoiden välillä esimerkiksi karttaohjelman avulla ja parantamalla rakennushistoriallisten ja muiden inventointien saatavuutta.

Lisäksi järjestettiin kulttuuriympäristöohjelmaa valmistelevia työpajoja: kaupunkisuunnittelun työpaja 11.5.2021, rakennusvalvontakeskuksen työpaja 21.10.2021, Tilapalvelut-liikelaitoksen työpaja 5.10.2021 ja KAMU Espoon kaupunginmuseon työpaja 22.11.2021. Lisäksi kulttuuriympäristöohjelmaan osallistuneiden virkamiesten ja asiantuntijoiden esihenkilöt ja kulttuurijohtaja kutsuttiin omaan työpajaan 12.4.2022. Työpajoissa kartoitettiin toisaalta jo käytössä olevia hyviä yhteistyömuotoja ja ideoitiin uusia yhteistyön muotoja.

ESKO-työryhmä muokkasi työpajojen tulosten perusteella viisi linjausta ja niihin liittyvät 40 toimenpidettä Espoon kulttuuriympäristöohjelmaksi neljässä tapaamisessa joulukuun 2021 ja maaliskuun 2022 välillä.

Projektinpäällikköinä Espoon kulttuuriympäristöohjelma ESKO-projektissa toimivat KAMU Espoon kaupunginmuseon museonjohtaja Maarit Henttonen vuosina 2017–2018, yksikön päällikkö Riitta Kela vuonna 2019, intendentti Jyri Vilja vuosina 2020–2021 ja intendentti/yhteisömanageri Kirsi Ojala vuosina 2021–2022.

2. Kestävä kulttuuriympäristöohjelma kaupunkitasolla, kansallisesti ja maailmanlaajuisesti

Kaupunkitasolla Espoon kulttuuriympäristöohjelma ESKO perustuu kaupungin strategiaan, Espoo-tarinaan, ja se toteuttaa Kestävä Espoo -kehitysohjelmaa ja KulttuuriEspoo2030 -ohjelmaa. Lisäksi Espoon kulttuuriympäristöohjelma täyttää yhteensä kuusi YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelman, Agenda 2030:n tavoitteista.

Espoo-tarinan vision mukaan Espoo on vastuullinen ja inhimillinen edelläkävijä, Espoo on hyvä paikka elää, asua, opiskella ja yrittää. Espoossa kaikki voivat vaikuttaa. Espoo kehittää edelläkävijyyttään ekologisesti, kulttuurisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäville tavoille. Kulttuuriympäristöohjelman toimenpiteet tukevat visiota erityisesti kaupunkilaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

KulttuuriEspoo2030 toteuttaa kaupungin strategisia tavoitteita kulttuurin näkökulmasta. KulttuuriEspoo korostaa kulttuurin olevan yksi kaupungin kehitys- ja vetovoimatekijöistä. KulttuuriEspoo2030 toteaa Espoon kulttuuriympäristöohjelmasta, että se ”tulee ohjaamaan kaupunkikuvallisten rakennusten, kulttuurimaiseman ja arkeologisen kulttuuriperinnön hoitamista ja

vaalimista. Ohjelma mahdollistaa kaupungin rakentamisen ja kasvamisen niin, että kaupunkikerrostumat tukevat kaupunkikuvaa.”

Kulttuuriympäristöohjelma toteuttaa lisäksi Kestävä Espoo -kehitysohjelman tavoitetta, jonka mukaan Espoo-yhteisö ja espoolaiset toimivat kestävästi. Ohjelman tavoitteet edistävät kestävien ratkaisujen käyttöönottoa monialaisen yhteistyön ja osaamisen jakamisen muodossa, uusien kumppanuuksien luomisessa sekä asukasyhteistyön lisäämisessä. Kulttuuriympäristöohjelmassa onkin kiinnitetty huomiota tiedonsaantiin ja -jakamiseen ja yhteistyön vahvistamiseen kaupunkilaisten kesken ja kaupunkilaisten ja viranomaisten välillä. Espoon kulttuuriympäristöohjelma on työkalu, jonka avulla voidaan vastata kaupungin asettamiin strategisiin tavoitteisiin

Kansallisella tasolla ESKO-kulttuuriympäristöohjelma toteuttaa osiltaan Arkkitehtuuripoliittista ohjelmaa (Apoli 2022) ja Museopoliittista ohjelmaa (Mupoli 2018).

Apolin tavoitteita on vastuutettu muun muassa kaupungeille. Tavoitteista kulttuuriympäristöön liittyvät läheisimmin ilmastonmuutoksen torjuminen ja monimuotoisuuden vahvistaminen, yhdenvertaisuuden ja osallisuuden lisääminen sekä rakennetun ympäristön merkityksellisyyden ja paikkaan liittyvän identiteetin korostaminen. (Suomen arkkitehtuuripoliittinen ohjelma 2022—2035: Kohti kestävää arkkitehtuuria <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022052338125>)

Museopoliittinen ohjelma vastuuttaa puolestaan alueelliset vastuumuseot paikalliseen yhteistyöhön kulttuuriperintötyössä, johon myös kulttuuriympäristö kuuluu. (Mahdollisuuksien museo - Opetus- ja kulttuuriministeriön museopoliittinen ohjelma 2030 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-557-0>)

Espoon kulttuuriympäristöohjelma täyttää yhteensä kuusi YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelman, Agenda 2030:n tavoitteista: hyvän koulutuksen ja elinikäisen oppimisen (4), kestävän teollisuuden, kestävien innovaatioiden ja infrastruktuurien (9), eriarvoisuuden vähentämisen (10), kestävien kaupunkien ja yhteisöjen (11), rauhan, oikeudenmukaisuuden ja hyvän hallinnon (16) ja yhteistyön ja kumppanuuksien (17) tavoitteet ja osittain näiden alataavoitteet.

3. Espoon kulttuuriympäristöohjelman linjaukset ja toimenpiteet

YK:n Agenda 2030 tavoitteiden mukaiset numerot on merkitty kulttuuriympäristöohjelman linjausten perään.

Espoon kulttuuriympäristöohjelman linjaukset

Espoon asukkaat ja kaupungin toimijat ovat tietoisia kulttuuriympäristöstä ja kulttuuriympäristötieto on kaikkien saatavilla 4, 4.7, 4a, 9, 10, 10.2,16.10, 16 b

Espoolaista kulttuuriympäristöä vaalitaan yhdessä kaupunkilaisten kanssa 11, 16, 16.6, 16.7

Espoossa kestävä kulttuuriympäristötyö perustuu kaupungin sujuvaan sisäiseen yhteistyöhön 9, 9.1,10, 16, 16.7, 17

Espoossa ylläpidetään ja vahvistetaan kulttuuriympäristön ja siihen liittyvän luonnon yhteisiä arvoja 9, 9.1, 11, 11.3,11.4

Espoon kulttuuriympäristötyö on kestävästi resursoitu 9, 17, 17.7

I Espoon asukkaat ja kaupungin toimijat ovat tietoisia kulttuuriympäristöstä ja kulttuuriympäristötieto on kaikkien saatavilla

Toimenpiteet:

Kulttuuriympäristöasiantuntijat kouluttavat ja tiedottavat kollegoitaan kulttuuriympäristöasioista kokoelmahallinnan tietoisuuden tarvea, soveltuvista maastokäynneistä lähetetään avoin kutsu kaupunginmuseon kollegoille ja museotyöhön liittyvistä kulttuuriympäristöjen ajankohtaisista asioista pidetään kokoukset neljännesvuosittain. (Kaupunginmuseo)

Kaupunginmuseon viestinnässä otetaan käyttöön vuosittaiset kulttuuriympäristöteemat. (Kaupunginmuseo)

Uuden kulttuuriperinnönhallintajärjestelmän hankinnassa (KUHA-hanke) otetaan huomioon yhteensopivuus kaupungin käytössä olevan karttaohjelman kanssa, jotta museon kokoelmatietoja voidaan tarjota kaupungin karttapalveluun. (Kaupunginmuseo)

Avoimeen Espoon karttapalveluun viedään kulttuuriympäristötietoa, kuten valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen aluerajaukset ja muinaisjäännökset. (Kaupunginmuseo ja kaupunkisuunnittelukeskus)

Julkaistaan kaupungin asukkaille kulttuuriympäristöasioiden vaikuttamisen ohje, jossa kerrotaan asukkaiden oikea-aikaiset osallistumis- ja vaikutustavat sekä luetellaan viranomaistyön tehtävät ja tarkoitus. (Kaupunginmuseo ja Uudemman rakennuskannan inventointi (URKKI) -ryhmä)

Kulttuuriympäristökohteiden infotauluja sijoitetaan soveltuviin kohteisiin yhteistyönä niissä tapauksissa, jolloin infotaulut eivät kuulu hankerahoituksen piiriin. Kustannuksista ja ylläpidosta vastaavat kaupunkitekniikan keskus ja tilapalvelut. Infotauluille suunnitellaan yhdenmukainen graafinen ilme. (Tilapalvelut-liikelaitos, tonttiyksikkö, kaupunkitekniikan keskus, kaupunkisuunnittelukeskus, ympäristö- ja rakennusvalvontakeskus (YRK) ja kaupunginmuseo)

Järjestetään poliittisille päättäjille ja kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta keskeisille lautakunnille tutustumis- ja tiedotustilaisuus kulttuuriympäristöistä ja vähintään kerran valtuustokaudessa. (Kaupunginmuseo ja kaupunkisuunnittelukeskus)

Sosiaalisen median kanavissa nostetaan esiin ajankohtaisia kulttuuriympäristöaiheita ja keskustellaan niistä kaupunkilaisten ja muiden aiheesta kiinnostuneiden kanssa. (Kaupunginmuseo)

Laaditaan suunnitelma kulttuuriympäristökasvatuksen vahvistamiseksi Espoossa. (Kaupunginmuseo)

Kulttuuriympäristöaineistoja avataan kaikille avoimessa Finna-palvelussa (Kaupunginmuseo).

Kaupunkilaisten, yhdistysten ja yhteisöjen kanssa tehtävää yhteisöllistä kulttuuriympäristötyötä vahvistetaan ja kehitetään yleisöpalveluiden sekä yhteisömanagerin ja museotuottajan työtehtävinä. (Kaupunginmuseo)

II Espoolaista kulttuuriympäristöä vaalitaan yhdessä kaupunkilaisten kanssa

Toimenpiteet:

Vapaaehtoistyötä ja yhteisöllisiä projekteja, kuten Adoptoi monumentti -toimintaa, kehitetään. (Kaupunginmuseo)

Kulttuuriympäristön muutosta dokumentoidaan monipuolisesti. (Kaupunginmuseo ja KuvaKamu-vapaaehtoiset)

Kulttuuriympäristökohteiden mobiilioppaita tuotetaan yhteisöllisesti museon projekteihin liittyen ja kaupunkilaisten toiveiden mukaisesti. (Kaupunginmuseo ja kaupunkilaiset)

Lasten ja nuorten kulttuuriympäristökasvatusta kehitetään yhteisöllisesti. (Kaupunginmuseo ja Espoon 4H-yhdistys)

Kaupunkilaisten kanssa järjestetään niittytalkoita Laajalahdella. (Ympäristönsuojelun palvelualue (YRK) ja Villa Elfvik)

Kaupunkilaisia kannustetaan pitämään huolta omasta lähiympäristöstään Meidän puisto -toimintamallin periaatteiden mukaisesti. (Kaupunkitekniikan keskus)

III Espoossa kestävä kulttuuriympäristö perustuu kaupungin sujuvaan sisäiseen yhteistyöhön

Toimenpiteet:

Kulttuuriympäristötietoa avataan kaupungin sisäiseen ja viranomaiskäytössä olevaan karttaohjelmaan. (Kaupunkisuunnittelukeskus ja kaupunginmuseo)

Kulttuuriympäristöselvitykset ja yleiskaavatasoiset arvokkaiksi määritellyt kulttuuriympäristöjen aluerajaukset viedään kaupungin sisäiseen käyttöön ja viranomaiskäyttöön tarkoitettuun karttaohjelmaan. (Kaupunkisuunnittelukeskus ja kaupunginmuseo)

Kaupungin omistuksessa olevien käyttämättä jääneiden rakennusten jatkokäyttö varmistetaan yhteistyössä kaupunginmuseon, kaupunkisuunnittelukeskuksen ja tonttiyksikön kanssa vuokraamalla tai myymällä ko. rakennuksia. (Tilapalvelut-liikelaitos)

Kaupungin omistamille rakennuksille laaditaan pitkän tähtäimen korjaussuunnitelman (PTS). (Tilapalvelut-liikelaitos)

Monialaista viranomaisyhteistyötä kehitetään, kulttuuriympäristöasioita käsitellään monialaisena yhteistyönä ja ajankohtaisista asioista tiedotetaan edustettuina olevissa yksiköissä. (Uudemman rakennuskannan inventointi -työryhmä URKKI)

Kaupungin omistamien käytössä olevien kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden huolto-, korjaus- ja muutostöitä varten kehitetään prosessit, jotta rakennusten arvot säilyisivät. (Tilapalvelut-liikelaitos ja kaupunginmuseo)

Alueittaisia sektori-inventointeja jatketaan rakennustyypeittäin tavoitteenaan yhteinen käsitys kaupungin rakennuskannan arvosta. (Kaupunginmuseo ja Tilapalvelut-liikelaitos)

Laaditaan suunnitelma kaupungin omistamien kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden käytössä olevien rakennusten pisteytyksestä ja arvottamisesta. (Tilapalvelut-liikelaitos, kaupunginmuseo ja toimialat)

Määritellään sopimustoimittajille kriteerit, joissa korostuu vanhojen (yli 30 vuotta vanhojen) rakennusten korjausrakentamisen ja perinnerakentamisen osaaminen. Tavoitteena on nostaa konsulttityön tasoa kulttuuriympäristöjen vaalimisen näkökulmasta. (Kaupunginmuseo ja Tilapalvelut-liikelaitos)

Laaditaan ohje inventointien tilaamiseen, jotta kaikki kulttuuriympäristöjä koskevat inventoinnit tilataan sellaisessa paikkatietomuodossa ja sellaisin kriteerein, että tiedot on helppo viedä yhteisen tietomallin mukaisena karttapalveluun. Tällä pyritään turvaamaan tiedon saatavuus, helppokäyttöisyys, ajantasaisuus ja vaikuttavuus. (Kaupunkisuunnittelukeskus, Tilapalvelut-liikelaitos ja kaupunginmuseo)

Kartoitetaan alueet, joissa asemakaavassa on päivitystarpeita kulttuuriympäristöjen näkökulmasta ja otetaan näitä kaavoja työohjelmiin tarvittaessa. (Kaupunkisuunnittelukeskus ja kaupunginmuseo)

Rakennusvalvontakeskus vahvistaa hyvin toimivaa yhteistyötä kaupunginmuseon kanssa ja pyytää tarvittaessa lausunnon myös uudesta rakentamisesta, jota suunnitellaan yleiskaava-alueella sijaitsevaan arvokkaaseen kulttuuriympäristöön. (Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskus ja kaupunginmuseo)

Espoon kaupungin laajuisille arkeologisen kulttuuriperinnön ja rakennusperinnön inventoinneille haetaan ulkopuolista projektirahoitusta inventointien osissa toteuttamista varten. (Kaupunginmuseo ja kaupunkisuunnittelukeskus)

Kehitetään kestäviä rakennusten purkukäytäntöjä ja rakennusosien kierrättämistä. (Tilapalveluliikelaitos yhteistyössä kaupunginmuseon kanssa)

Kulttuuriympäristö otetaan huomioon kokonaisuutena uudisrakentamisessa, jotta rakentaminen voidaan sovittaa yhteen kulttuuriympäristön arvokkaiden ominaispiirteiden kanssa. Uudistuneen alueen kulttuuriset kerrostumat voidaan edelleen tunnistaa ja niitä vaalitaan. (Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskus, kaupunginmuseo, kaupunkisuunnittelukeskus)

IV Espoossa ylläpidetään ja vahvistetaan kulttuuriympäristön ja siihen liittyvän luonnon yhteisiä arvoja

Toimenpiteet:

Kaupunkitekniikan keskus vastaa moniarvoisiksi luokiteltujen luonnon- ja kulttuuriympäristön maisemakokonaisuuksien hoidosta Espoon niittyjen ja avointen alueiden toimenpideohjelman 2021–2031 mukaisesti. (Kaupunkitekniikan keskus)

Pellonvuokrasopimuksia solmitaan, jotta kaupungin omistamia viljelysmaita voidaan ylläpitää. (Tonttiyksikkö)

Ympäristönsuojelun palvelualue inventoi ja hoitaa kaupungin omistamia perinneympäristökohteita (Espoon perinneympäristökohteet 2014). (Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskus)

Kulttuuri- ja luonnonympäristöön liittyviä yhteisiä kysymyksiä kartoitetaan ja tunnistetaan, ja yhteistyötä niiden ratkaisemiseksi kehitetään ja syvennetään. (Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskus ja kaupunginmuseo)

Yhteistyötä yrittäjien, yhdistysten, yhteisöjen ja muiden toimijoiden kanssa kulttuuriympäristön ja luonnonympäristön monimuotoisuuden ylläpitämiseksi kehitetään. (Esimerkiksi Sammalvuoren metrovarikon humalankasvatus, KAMU Glimsin omenalajikkeet ja perinnekasvien pelastaminen) (Kaupunginmuseo, yritykset, yhteisöt)

KAMU Saaristomuseo Pentalan kulttuurimaisemaa vaalitaan yhteistyössä lampuriyrittäjän kanssa, solmimalla laiduntamissopimuksen kesäkausiksi Pentalaan. (Kaupunginmuseo)

KAMU Talomuseo Glims toimii elävänä geenipankkina maatiaiskanakannan säilyttäjänä Luonnonvarakeskuksen koordinoimassa suomalaisten eläinten alkuperäisrotujen perinnöllistä monimuotoisuutta säilyttävässä kansallisessa geenivaraohjelmassa. (Kaupunginmuseo)

V Espoon kulttuuriympäristötyö on kestävästi resursoitu

Toimenpiteet:

Kaupunginmuseo, kaupunkisuunnittelukeskus, kaupunkitekniikan keskus, Tilapalvelut-liikelaitos ja ympäristö- ja rakennusvalvontakeskus tarjoavat tarpeen mukaan asiantuntijuutta, osaamista, tietoa, työaikaa, verkostoja ja muita soveltuvia resursseja yhteisiksi sovittujen kulttuuriympäristötyön tavoitteiden saavuttamiseksi ja ne voivat tarvittaessa perustaa yhteisprojekteja, joita varten on mahdollista hakea myös ulkopuolista rahoitusta.

Tilapalvelut-liikelaitos selvittää mahdollisuutta perustaa erillinen määräraha kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi.

4. Miten kulttuuriympäristöohjelman toteutumista seurataan?

Espoon kulttuuriympäristöohjelma ESKO on voimassa vuoden 2025 loppuun. Ohjelmakaudella sen etenemistä seuraa ja arvioi seurantatyöryhmä, joka koostuu ohjelman työstämisessä mukana olleiden palvelutyöryhmien edustajista (KAMU Espoon kaupunginmuseo, kaupunkisuunnittelukeskus, ympäristö- ja rakennusvalvontakeskus, Tilapalvelut-liikelaitos ja kaupunkitekniikan keskus ja koulutuksen ja kasvun toimiala). KAMU Espoon kaupunginmuseo kutsuu seurantaryhmän koolle. Käytännön työn toteutumista mitataan asteikolla toteutunut/toteutunut osittain/ei toteutunut. Myös toimenpiteiden ajankohtaisuutta arvioidaan ja tehdään tarvittavat toimenpiteiden päivitykset. Osa toimenpiteistä ovat kertaluonteisia, osa taas jatkuvaan kulttuuriympäristötyöhön liittyvää työskentelyä.

Tulokset arvioidaan vuoden 2025 päätteeksi ja silloin tehdään myös suunnitelma työn jatkamiseksi.